

Un repte de futur

Jaume Serra i Barceló
IES Josep Sureda i Blanes

Malauradament, el tema de l'ensenyament de la Història està d'actualitat. Era d'esperar. Emperò la discussió no s'ha plantejat en termes científics o didàctics, sinó a nivells polítics i, una vegada més, corporatius. Del que es tracta no és

altres. El problema és que, en la polèmica encetada, es tergiversa, manipula i menteix descaradament. Un repàs als objectius didàctics i al "temari" proposats pel ministeri i posats a l'abast del públic mostra que són ben indicatius del que es pretén.

científic retornen amb més força i s'intenta presentar-los com a veritats inalterables. I tot això, afirmant que des de certes comunitats autònomes es manipula i tergiversa la història.

L'aspecte més sorprenent de tota aquesta polèmica és veure com algunes de les persones que realitzen uns atacs més durs al currículum d'Història de l'ESO no coneixen ni els aspectes més elementals de l'ordenament jurídic, ni l'estructura educativa o el currículum.

L'aspecte més sorprenent de tota aquesta polèmica és veure com algunes de les persones que realitzen uns atacs més durs al currículum d'Història de l'ESO no coneixen ni els aspectes més elementals de l'ordenament jurídic, ni l'estructura educativa o el currículum. Parlant amb diverses persones que (habitualment fora dels instituts i, malauradament, amb alguns que en procedeixen) han donat suport al que ja es coneix com a "Reforma de la Reforma", s'ha pogut constatar que:

de defensar l'alumnat (al cap i a la fi, els ciutadans del futur), sinó de "demostrar-los" i afavorir interessos de grup classe. És un conflicte per parcel·les de poder en el qual alumnes i professors són moneda de canvi en mans d'uns i dels

El que resulta sorprenent és que des de certs mitjans de comunicació no sols es manipuli el tema d'ensenyament, sinó que s'obvien els darrers 30 anys d'investigació històrica i didàctica. Termes que semblaven superats a nivell

1. Es desconeix (o s'ignora voluntàriament) aquell principi pedagògic bàsic que diu que s'ha d'anar d'allò conegut a allò desconegut, d'allò proper a allò llunyà.

2. Es desconeix que el cervell dels adolescents no és una esponja que s'infla a voluntat dels polítics. La superpuntuatització dels continguts comuns implicaria que no hi hauria temps per veure els suposats propis de la comunitat.

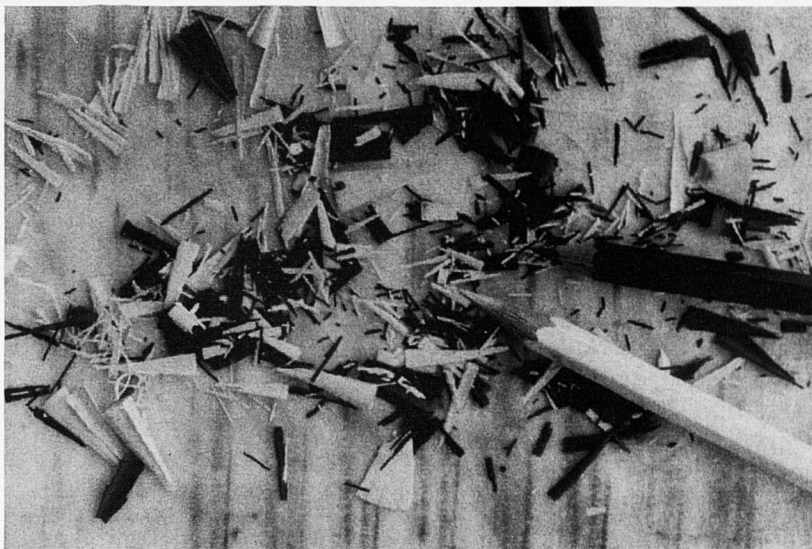
3. Es desconeix que l'ESO no està implantada del tot. En conseqüència, extrapolen problemes puntuals a la generalitat d'uns cursos que de fet no s'imparteixen a la majoria de l'Estat. Caldria esperar al manco que s'implantàs del tot per tenir elements de judici.

4. Es desconeix totalment que implica un currículum (i més obert), un cicle o una etapa. D'aquesta manera es posen dins el mateix sac problemes de batxillerat (que indubtablement cal revisar) amb els d'una etapa obligatòria que no pretén fer larves d'universitaris, sinó ciutadans amb una cultura bàsica. Lògicament, es desconeix que els objectius generals s'han d'assolir en 4 anys i no en un curs escolar.

5. No s'han llegit els continguts oficials del currículum de l'àrea. D'aquesta manera hi ha hagut "tertulians" sorpresos quan han vist que la Història seguia essent una matèria incardinadora de l'àrea i que no havien desaparegut temes cabdals com el Descobriment d'Amèrica o Felip II.

6. Per no mirar, no s'han mirat ni els llibres de text de comunitats tan conflictives com el País Basc o Catalunya. Quan s'han arribat a publicar aspectes "escandalosos" resulta que no ho eren tant. Indubtablement ningú no dubte que hi pugui haver llibres de text amb aspectes conflictius o professors que en el seu ús de la llibertat de càtedra pre-

sentin aspectes al manco d'una manera un tant peculiar. Emperò, això passa arreu. Sense anar més enrera, existeix un llibre de text de Cultura Clàssica, aprovat pel MEC (?) que presenta un mapa de distribució de les llengües romàniques aberrant, i amb diferències sospitoses en les seves versions catalana i

castellana. En resum, s'han generalitzat anècdotes que, moltes vegades, per desídia administrativa han passat.

7. S'obvia que les planificacions de Centre les aprova el Consell Escolar. En conseqüència, el model educatiu d'un determinat institut és fruit del consens de tota la comunitat educativa: pares, alumnes, professorat, personal no docent i ajuntaments. La personalització de personalitats implica desvirtuar el model. Que moltes vegades aquesta aprovació es converteixi en un tràmit administratiu no suposa irresponsabilitat, sinó que s'ha d'entendre segons la dinàmica particular de cada Centre. En tot cas, que els representants de mares i pares donin la seva aprovació a una determinada proposta és indicatiu de la confiança en els equips educatius.

8. Es desconeix l'existència d'una funció inspectora sobre la planificació dels plans de centre. Aquest punt seria més conflictiu, ja que no cal suposar que tot inspector de la SITE hagi de tenir prou preparació en totes les àrees, ni que hi hagi prou personal i temps per poder fer una anàlisi exhaustiva de l'allau docu-

mental que cada curs li arriba. Emperò això seria un altre tema.

En resum, i pel cas de la nostra Comunitat Autònoma, a punt de rebre les transferències en matèria educativa es corre el perill de veure avortat el recobriment del nostre passat abans d'haver-se iniciat. Per desgràcia, les declaracions d'aquelles persones amb responsabilitats polítiques no permeten esperar gran modificacions d'un panorama marcat per la inèrcia i el voluntarisme.

El procés d'aculturació

Sovint he defensat que el recobriment de la llengua de manera aïllada d'altres aspectes (i especialment la història) és una tasca abocada al fracàs. Al cap i a la fi, la història ens dirà qui som i per què ho som. En cas contrari, el que estam

fent és mantenir un procés d'aculturació cada cop més fort i de llatinització de la Llengua Catalana.

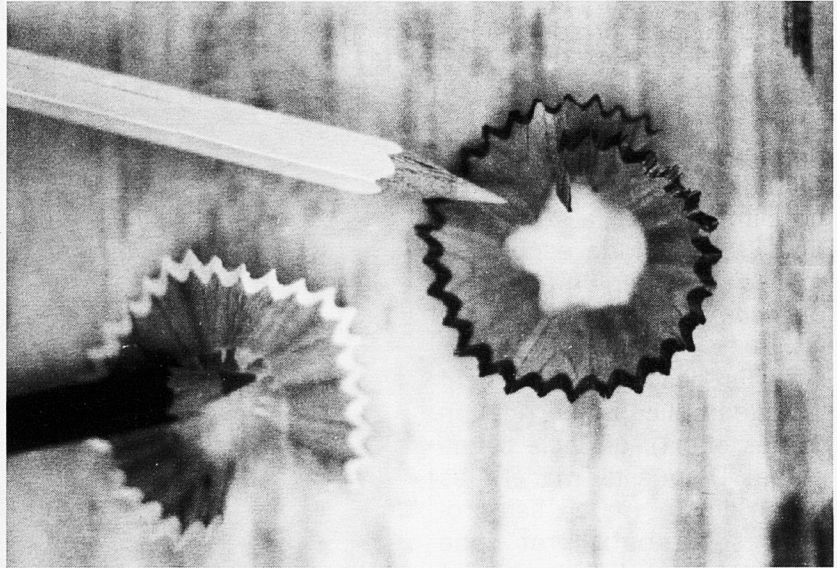
Existeix una anècdota (prou sagnant) de com s'ha produït aquest procés. En el mes de juny de 1935, una editorial de la Nostra Terra explicava: En certa ocasió, dins l'actual règim, el Ministre d'Instrucció Pública del Govern espanyol (Marcellí Domingo) es trobava a Barcelona, i amb motiu d'un sopar que li fou ofert, pronunciar els postres, un brindis en el qual s'estengué en consideracions encertades entorn de la pedagogia lògica que imposa l'ensenyança en la llengua materna de l'infant, encomiant el recent decret de bilingüisme que així ho feia possible. Acabat el sopar, sembla que se li va acostar qualque mallorquí que l'havia escoltat i aplaudit, per demanar-li com era, doncs, que allò tan natural a Catalunya no s'estengués a Mallorca on era igualment natural. I diu que el Ministre li comentà:

Veurà, a Madrid, com que encara no han decidit sobre si vostès havien de participar de la cultura castellana o de la catalana, hem optat per deixar-los, mentrestant, sense cultura...

Sovint he defensat que el recobriment de la llengua de manera aïllada d'altres aspectes (i especialment la història) és una tasca abocada al fracàs. Al cap i a la fi, la història ens dirà qui som i per què ho som.

I seguim igual. No és cert que haguem patit un procés de castellanització ni d'andalusització. Qui afirma tal cosa, no coneix de fet ni la cultura cas-

tellana ni l'andalusa. El problema és molt més greu. El que es presenta és un esperpent d'un model cultural que, a la realitat, no existeix com a fenomen únic. És el Bienvenido, Mr. Marshall de J.L Ber-

llana. Implica deixar-nos sense cultura per incloure aquells aspectes que en un moment determinat interessin més des del punt de vista econòmic. Tal és el cas, per exemple, d'ara l'alemany.

El procés disgregador

Sembla un tòpic dir que el procés de castellanització té

les seves arrels en la Guerra de Successió i els Decrets de Nova Planta. Emperò, cal insistir que aquest també és un tema manipulat. Els de-

crets de Nova Planta no parlen per a res de llengua. I s'ha d'afegir que el procés és anterior i molt més intens.

Cal recordar que pels reis de la Casa d'Àustria, la Corona

d'Aragó implicava un perill per a la construcció del model absolutista. El primer pas va ser separar Aragó. Recordi's que aquest regne rebé la primera empenta repressora a finals del regnat de Felip II. La pèrdua de la independència política, la desaparició de l'aragonès com a llengua va potenciar la separació d'aquestes terres d'un ideal de koiné. Aquesta és una arma perillosa. Cal recordar que els grups anti-catalanistes posen especial esment en el fet que Jaume I era rei d'Aragó... i, com avui en dia, a Aragó es parla castellà... ja es té la primera segregació.

Aragó ha quedat fora i s'ha vist atreta a l'esfera centralista i es tendeix a oblidar que existeixen molts d'aspectes comuns: concepte de poder, predomini de la llei, jurats,... Emperò el problema rau està en el fet que tothom s'ha deixat caure en el parany. Basta repassar les publicacions per veure com Aragó s'ha donat

per perdut (o voluntàriament ignorat) i s'ha hagut de substituir per uns "Països Catalans", on la llengua ve a representar-ho tot.

El següent pas és precisament la segregació dels "Països Catalans" i la polèmica, el parany, es dóna entorn de la llengua. I val a dir que ho estan aconseguint. Notòriament, aquesta disgregació és ben present també a la nostra comunitat, on s'eleva a virtut política i, fins i tot, patriòtica el més aberrant analfabetisme. No de bades alguns destacats anticatalanistes prediquen en favor d'aquest empori de virtuts pàtries que era en Jordi des Racó i contra aquest traïdor catalanista que era Mn. Alcover.

No sembla haver de discutir que no tenim el sentit de la balearitat, per tant per què parlar de "llegos baleás"? Això és producte d'una divisió provinciana sense cap sentit en el nostre entorn. Emperò aquest fet s'ha vist reforçat per grups de poder caciquil que defensaven les seves parcel·les de poder. A vegades parcel·les petites, minúscules, però per a ells prou importants. El fonament d'aquest poder s'ha de cercar en la potenciació de rivalitats de caire tribal. D'aquesta manera, es posa esment més en els elements de conflicte entre les illes que en els de contacte, més incidència en els elements diferenciadors que en els comuns.

Malauradament, aquest procés es veu reforçat pels partits polítics. L'Estatut d'Autonomia i la Llei de Normalització Lingüística, en aquest sentit, presenta un punt summament perillós quan es parla de les diverses modalitats del català. Això que, en principi és positiu, ens deixa en desavantatge a causa d'un mercat esquitit.

Es podran fer mai llibres de text que recullin el solleric o el pollencí?

D'altra banda, existeix un panorama descoratjador. El Govern Balear no ha plantejat res en més de 10 anys en què es suposava que s'havien de preparar les transferències. Dia 1 de gener ens trobarem exactament com abans en temes d'adequació del currículum. Aquesta, diem-ne, desídia es veu també en altres temes. Cal demanar-se, per exemple, on són algunes pu-

Emperò, cal tenir en compte que, mentre no hi hagi una forta pressió social, pressió que ha de començar pel col·lectiu dels docents, les forces polítiques no es mouran. Seran les demandes del col·lectiu, amb la implicació de pares i alumnes, les que provocaran un canvi substancial que no quedi en un temari de "pa amb fonteta". A tal efecte caldria fer força per aconseguir:

- Que els temes de la Història de les Balears no es distribueixin com un simple annex

Alguns destacats anticatalanistes prediquen en favor d'aquest empori de virtuts pàtries que era en Jordi des Racó i contra aquest traïdor catalanista que era Mn. Alcover.

blicacions didàctiques, pegades amb fons públics, que no s'han distribuït o que han tingut una distribució un tant caòtica, com la nova versió de l'Atlas de les Illes Balears, per exemple, o un determinat cartell didàctic sobre els reis de la Casa de Mallorca.

I malgrat tot, hi ha un futur...

Malgrat les línies anteriors, cal ser optimista. Cal recordar el crit del 68: Siau realistes, demanau la utopia! En aquest sentit, és un bon indicador com Mallorca, que durant molts d'anys va anar al recer de Catalunya en temes educatius, avui en dia la supera en certs aspectes. El problema és que encara saben vendre molt bé els seus productes i nosaltres seguim tenint un cert complex d'inferioritat. Però el cert és que aquí s'ha feta i es fa molta de feina positiva.

(acabaria per no fer-se). Per això s'haurien de legislar els continguts mínims després de fer consultes a historiadors i docents.

- Trencar el model localista, disgregador i aïllacionista. És a dir, estudiar sols història de Sóller i gens de Fornalutx.

- Posar esment en aquells temes que ens uneixen a tots els habitants de les illes més que en aquells que ens separen que, moltes vegades, són anècdotes sovint potenciades per crear divisions.

- Sol·licitar que la Conselleria encarregàs a un grup d'experts la redacció d'un bon manual d'Història de les Balears (publicació inexistent) que ajudàs al professorat a preparar les classes.

- Exigir la publicació de materials didàctics bons. N'hi ha molts d'una gran vàlua que dormen en multitud de caixons que no arriben a ser del tot coneguts.

Courage mes amis □